Raadsvoorstel

Raadsnummer:	**2026-001**	Zaaknummer:	**2020308**
Onderwerp:	**Actualisatie archeologiebeleid**		
Korte inhoud:	Een actie volgend uit de erfgoednota, is het actualiseren van het archeologiebeleid. De actualisatie van het archeologiebeleid is nodig om historische informatie te behouden, overbodig onderzoek te voorkomen en het beleid overzichtelijker te maken. Het nieuwe beleid sluit aan bij wettelijke verplichtingen uit de Erfgoedwet en Omgevingswet en benut kennis die de afgelopen jaren is opgedaan. Door minder beleidscategorieën, uniforme dieptegrenzen en een duidelijke beleidskaart wordt het beleid eenvoudiger voor gebruikers.		

Datum B&W:	13-1-2026	Portefeuillehouder:	Wethouder Broekman

Voorstel

1. De geactualiseerde archeologische beleidskaart vast te stellen.

Inleiding

Eind 2023 is de erfgoednota vastgesteld, een van de acties die hieruit voortkwam is het actualiseren van het archeologiebeleid. De huidige archeologische beleidskaart uit 2011 is namelijk sterk verouderd. Op deze kaart staat aangegeven waar en wanneer, aan de hand van oppervlakte- en diepte-ondergrenzen, op het grondgebied van de gemeente archeologisch onderzoek noodzakelijk is bij bodemverstoringen. In de tussentijd is er geen update geweest in het archeologiebeleid. In de afgelopen 14 jaar zijn er veel archeologische onderzoeken gedaan. In veel gebieden geldt hierop niet langer een archeologische onderzoeksplicht. Daarnaast zijn er nieuwe wetenschappelijk inzichten en heeft men nieuwe onderzoekstechnieken ontwikkeld. Dit willen we vastleggen in de geactualiseerde kaart.

In het najaar van 2024 is het Centrum van Archeologie gestart met het updaten van deze beleidskaart. Zij leveren onze regioarcheoloog en weten daardoor goed wat er speelt in Nijkerk. De werkzaamheden zijn in november 2025 afgerond. Het heeft geresulteerd in de Archeologische Beleidskaart versie 2025 met onderliggende kaarten, dataset en verwachtingsmodel. In het bijbehorende rapport worden de werkwijze, de onderbouwing en de wijzigingen beschreven.

Beoogd effect

Het vaststellen van het nieuwe archeologiebeleid met als doel om zorgvuldig om te gaan met de archeologische waarden, te voorkomen dat historische informatie niet ongemerkt verloren gaat en ‘overbodig onderzoek’ wordt voorkomen.

Argumenten

1.1 de actualisatie zorgt ervoor dat historische informatie niet ongemerkt verloren gaat

Door verouderde kaders te vervangen door actuele richtlijnen sluiten we aan bij de nieuwste wetenschappelijke inzichten en wettelijke verplichtingen. Bovendien hebben we door archeologisch onderzoek in de afgelopen jaren veel nieuwe kennis opgedaan over ons bodemarchief. Daarnaast is er informatie toegevoegd over conflictarcheologie en nieuwe historisch geografische inzichten. Conflictarcheologie is het bestuderen van sporen van oorlog en geweld in de bodem. In de gemeente Nijkerk gaat het dan vooral om sporen uit de Tweede Wereldoorlog. Je kan hierbij denken aan resten van munitie, bommen en loopgraven. Deze inzichten dragen bij aan een beter onderbouwd beleid, waardoor archeologische waarden tijdig worden herkend en vastgelegd bij ruimtelijke ontwikkelingen, en kennis over ons verleden behouden blijft voor toekomstige generaties.

1.2 de actualisatie zorgt ervoor dat overbodig onderzoek wordt voorkomen
Door gebruik te maken van actuele verwachtingskaarten en richtlijnen wordt archeologisch onderzoek alleen uitgevoerd waar daadwerkelijk kans is op vondsten. Dit voorkomt onnodige kosten en vertraging bij ruimtelijke projecten, terwijl bescherming van waardevolle archeologie gewaarborgd blijft.

1.3 het archeologiebeleid wordt overzichtelijker voor gebruikers
De archeologische beleidskaart bevat verschillende beleidscategorieën. Elke categorie geeft aan welk beleid op een specifieke locatie van toepassing is en bij welke oppervlakte- en diepteverstoring archeologisch onderzoek verplicht is. Het aantal beleidscategorieën wordt teruggebracht ten opzichte van de versie uit 2011, waardoor het beleid eenvoudiger te begrijpen is. Er waren namelijk in het vorige beleid 16 verschillende beleidscategorieën, dit is teruggebracht naar 8 beleidscategorieën. Dit grote aantal kwam onder andere doordat er veel verschillende dieptegrenzen golden. In de afgelopen jaren merkten we dat deze verschillende dieptegrenzen voor verwarring zorgden en voor het archeologisch onderzoek weinig verschil maakten. Daarom is ervoor gekozen om in alle verwachtingsgebieden dezelfde dieptegrens van 30 cm onder maaiveld te hanteren. In het vorige beleid waren er gebieden waar overlappende regels golden. Het nieuwe beleid bevat één duidelijke beleidskaart met eenduidig beleid per locatie, zonder overlappende regels.

Kanttekeningen
1.1 het nieuwe beleid wordt niet direct overgenomen in het omgevingsplan.
Vóór de invoering van de Omgevingswet werden de beleidscategorieën juridisch vastgelegd via regels in een (paraplu)bestemmingsplan. Sinds de invoering van de Omgevingswet wordt dit geregeld via regels in het omgevingsplan. Op dit moment bevat het tijdelijk Omgevingsplan de archeologieregels zoals deze opgenomen waren in de voormalige (paraplu)bestemmingsplannen. De gemeente Nijkerk is nog niet zo ver dat deze regels in het tijdelijk Omgevingsplan aangepast kunnen worden. Dit betekent dat de nieuwe criteria uit het beleid nog niet formeel van kracht worden. Wel zal de regio-archeoloog die de gemeente Nijkerk adviseert de nieuwe werkwijze, waar mogelijk, hanteren zoals staat beschreven in het nieuwe archeologiebeleid. Zodra archeologieregels in het Omgevingsplan aangepast worden, ontvangt u hiervoor een apart voorstel.

Financiën
Er zijn geen financiële gevolgen verbonden aan het vaststellen van het geactualiseerde archeologiebeleid

Communicatie
Lokale kennisdragers, zoals amateurarcheologen en historische verenigingen, zijn betrokken bij de actualisatie.

Vervolg
Zodra archeologieregels in het Omgevingsplan aangepast worden, ontvangt u hiervoor een apart voorstel.
Op de website zal helder gecommuniceerd worden over de werkwijze die aangehouden wordt naar aanleiding van het vaststellen van het nieuwe archeologiebeleid

Bijlagen
1. Rapport actualisatie archeologische beleidskaart

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,
de secretaris, de burgemeester,

de heer drs. J.G. de Jager mevrouw T.T.E. de Jonge-Ruitenbeek

RAADSBESLUIT

Nummer: 2026-001

De raad van de gemeente Nijkerk;

gelezen het collegevoorstel van 13 januari 2026;

gelet op artikel 2.28 van de Omgevingswet

b e s l u i t :

1. De geactualiseerde archeologische beleidskaart vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Nijkerk d.d. 26 februari 2026,

de griffier, de voorzitter,

mevrouw A.G. Verhoef-Franken mevrouw T.T.E. de Jonge-Ruitenbeek